

Katu- ja puistovalaisimien muotomääritykset

<https://kaupunkitilaohje.hel.fi/kortti/katu-puistovalaisimien-muotomaaritykset/>

Valaisimen muotoilunperiaatteet ja niiden suositeltavat ja vältettävät käyttötapasuositukset.

1. LINJAKAS, YHTENÄINEN JA HILLITTY

Kaupunkitilan elementit muodostavat yhtenäisen, tunnistettavan kokonaisuuden. Muotokieli on funktionaalinen eli toimiva ja tarkoituksenmukainen. Vähistä elementeistä koostuva, selkeälinjainen, harmoninen, linjakas ja eleetön kokonaisuus, jota valitut rakenneratkaisut tukevat. Ylimääräisiä kokonaisu muotoa häiritseviä rakenneosia, ulokkeita, muotoja tai koloja ei ole. Koristeellisia muotoja käytetään vain historiallisilla alueilla.

HYVÄKSYTTÄVIÄ on kulmistaan pyöristetty geometriseen perusmuotoon pohjautuva yksikappaleisuutta tavoitteleva linjakas muoto.

“Kuva”

KIELLETTYJÄ muotoja ovat teräväreunainen suorakaide tai useasta eri muotoisesta osasta koottu kokonaisuus.

“Kuva”

2. VAKUUTTAVA

Rakenneratkaisut ja materiaalit ovat vakuuttavia ja käyttötarkoituksessaan kestäviä. Ylimääräisiä kokonaisu muotoa häiritseviä osia ja liitoksia ei ole. Valaisimen liittyminen varteen on huomaamattomasti toteutettu ja asennus helppoa.

HYVÄKSYTTÄVÄ rakenneosat on muotoiltu valaisimen muotoihin sopiviksi ja kestävästi. Varren kiinnityskappale on joko integroitu valaisimen sisään huomaamattomasti tai noudattelee valaisimen muotokieltä. Kestävyyteen ja asennustavan helppouteen on kiinnitetty huomiota.

“Kuva”

KIELLETTY on useasta liitoksesta koostuva, haasteellisesti asennettava tai käyttötarkoituksessaan heikko ratkaisu. Kiinnitysratkaisu varteen lisää ylimääräisiä osia tai muotoja, jotka eivät liity

esteettisesti kokonaisuuteen.

“Kuva”

3. VIIMEISTELTY

Viimeistellyn ilmeen luovat mm. huolellinen toteutus ja detaljointi, laadukkaat materiaalivalinnat sekä rakenneosien, detaljien ja materiaalien huolellinen liittyminen toisiinsa.

KIELLETTY viimeistely on toteutettu huolimattomasti tai epäesteettisesti. Detaljit, saumat, liitokset ja kiinnityskohdat ovat epäsiistejä tai epäesteettisiä. Valaisimessa on ylimääräisiä ulokkeita, saumoja, likaa kerääviä koloja tai osia. Valaisimen huolto on vaativaa. Jäähdytysrivasto ei tue valaisimen muotoa tai on vaikeasti puhtaana pidettävä.

4. LASI

HYVÄKSYTTÄVÄ tasolasi

“Kuva”

KIELLETTY kupulasi

“Kuva”

Tutustu myös riippuvalaisimien muotomäärittäjiin. Kyseiset muotomäärittäjät pätevät katu- ja puistovalaisimiin.

Valaisimien tulee sopia muotonsa ja rakenteensa puolesta Helsingissä käytettäviin muihin valaisimiin ja kaupunkikalusteisiin sekä Helsingin kaupunkikuvaan ja Helsinki-ilmeeseen.

Helsinki-ilme on määritetty Kaupunkitilaohjeen visioraportissa 2015:

- **Tunnistettava:** kaupunkitilan elementit muodostavat yhtenäisen, tunnistettavan kokonaisuuden.
- **Vakuuttava:** rakenteet ovat käyttötarkoituksessaan kestäviä ja materiaalit ovat vakuuttavia.
- **Linjakas:** Vähistä elementeistä koostuva, selkeälinjainen, harmoninen. Rakennratkaisut ovat yksinkertaisia ja eleettömiä sekä tarkoituksenmukaisia.
- **Viimeistelty:** viimeistellyn ilmeen luo mm. huolellinen toteutus, oikeat materiaalivalinnat ja materiaalien huoliteltu liittyminen toisiinsa
- **Hillitty:** Muotokieli on funktionaalinen eli toimiva ja tarkoituksenmukainen. Ylimääräisiä rakenneosia ei ole. Koristeellisuutta esiintyy historiallisilla alueilla.
- **Ekologinen:** Elinkaareltaan kestävä ja kierrätettävä. Hankinnoissa on huomioitu ekologisuus.
- **Siisti:** materiaalit ja rakennratkaisut ovat helposti ylläpidettäviä.
- **Aito:** käytetään aitoja materiaaleja.

Edellä mainitut piirteet luovat pohjan ilmeelle. Tavoitteena on esteettinen, ergonominen ja kestävä laatu. Kohteiden korkeatasoisella suunnittelulla lisätään kaupungin mielenkiintoisuutta, persoonallisuutta tai monipuolisuutta.

Helsinki-ilmeen muodon ominaispiirteet **hillitty, linjakas ja viimeistelty** yhdessä määriteltyjen materiaalien, pintakäsittelyjen ja värien kanssa luovat yhtenäisen, tunnistettavan ilmeen ja rakentavat osaltaan selkeää ja hallittua kaupunkikuvaa. Helsingin kaupunkitilan rakenteiden muotoilussa tulee korostua toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus. Kaupunkitilan mitoitus, materiaalit ja yksityiskohdat huomioivat käyttäjien tarpeet ja ohjaavat toimintaa, mutta samalla sallivat monipuolisen kaupunkikulttuurin ja kaupunkitilan intensiivisen käytön. Koristeellisuutta esiintyy vain historiallisissa rakenteissa ja kalusteissa ajan hengen mukaisesti.

Aitouson peruseriaatteena materiaalien käytössä; puun tulee näyttää puulta, betonin betonilta, luonnonkiven luonnonkiveltä. Materiaalien jäljittely ei kuulu Helsingin kaupunkikuvaan. Ekologisia kierrätysmateriaaleja, kuten komposiittimateriaaleja, voidaan käyttää, mutta niillä ei tulisi imitoida toista materiaalia. Muoveja ei käytetä materiaalina kuin poikkeustapauksissa ja tällöinkin lähinnä pienissä yksityiskohdissa.

Helsinki-ilme on **vakuuttava** sillä kaikissa materiaalivalinnoissa ja rakennratkaisuissa tulee huomioida Helsingin ilmasto, joka on hyvin vaativa vaihtelevine vuodenaikoinen ja säineen, ja johon

merellisyys tuo omat lisähaasteensa. Myös talven lumisuus voi vaihdella suurestikin vuosittain. Helsingissä on lähes lumettomia talvia sekä hyvin runsaslumisia talvia. Valittujen ratkaisujen tulee toimia molemmissa tapauksissa ja usein ääritapauksissa, joita ovat esim. liukkaus, tuulisuus ja jäätyminen. Sateisuus ja kovat kertasadannat tulevat lisääntymään, jolloin eroosio ja tulviminen on voimakasta.

Helsinki-ilmeen **ekologisiin** arvoihin kuuluu, että rakenteet ja materiaalit ovat elinkaareltaan pitkäikäisiä ja kierrätettäviä. Ilme pyrkii huomioimaan myös ilmastonmuutoksen tuomat haasteet.

Siisteys on osa Helsingin julkisen kaupunkitilan visuaalista ilmettä. Tämä tulee huomioida kaikissa suunnittelu-, rakentamis- ja ylläpitoratkaisuissa. Tämä tarkoittaa, että ratkaisujen tulee mahdollistaa tarkoituksenmukainen hoito ja kunnossapito kaikilla kaupunkitilan osa-alueilla. Myös elinkaareltaan pitkäikäiset ratkaisut luovat ja edesauttavat siistin ja puhtaan kaupunkitilan syntymistä. Kaupunkitilan käyttäjillä on myös vastuu kaupunkinsa siisteydestä. Epäsiisteys ja roskaisuus vähentävät merkittävästi Helsingin positiivista imagoa.

Kaikki kaupunkitilan toimijat ja käyttäjät ovat vastuussa Helsingin julkisen kaupunkitilan visuaalisesta ilmeestä ja kokonaisuudesta. Kaupungin eri virastot ja liikelaitokset, urakoitsijat, yritykset, yrittäjät, matkailijat ja asukkaat omilla toimillaan luovat ja täydentävät Helsinki-ilmeen yhdeksi kokonaisuudeksi.

Kuvat

Image not found or type unknown

1. LINJAKAS, YHTENÄINEN JA HILLITTY

Kaupunkitilan elementit muodostavat yhtenäisen, tunnistettavan kokonaisuuden. Muotokieli on funktionaalinen eli toimiva ja tarkoituksenmukainen. Vähistä elementeistä koostuva, selkeälinjainen, harmoninen, linjakas ja eleeen kokonaisuus, jota valitut rakenneratkaisut tukevat. Ylimääräisiä kokonaisu muotoa häiritseviä rakenneosia, ulokkeita, muotoja tai koloja ei ole. Koristeellisia muotoja käytetään vain historiallisilla alueilla.

HYVÄKSYTTÄVIÄ on kulumistaan pyöristetty geometriseen perusmuotoon pohjautuva yksikappaleisuutta tavoitteleva linjakas muoto.

KIELLETTYJÄ muotoja ovat teräväreunainen suorakaide tai useasta eri muotoisesta osasta koottu

kokonaisuus.

Image not found or type unknown

2. VAKUUTTAVA

Rakenneratkaisut ja materiaalit ovat vakuuttavia ja käyttötarkoituksessaan kestäviä. Ylimääräisiä kokonaisuutta häiritseviä osia ja liitoksia ei ole. Valaisimen liittyminen varteen on huolellisesti toteutettu ja asennus helppoa.

HYVÄKSYTTÄVÄ rakenneosat on muotoiltu valaisimen muotoihin sopiviksi ja kestävästi. Varren kiinnityskappale on joko integroitu valaisimen sisään huomaamattomasti tai noudattelee valaisimen muotokieltä. Kestävyyteen ja asennustavan helppouteen on kiinnitetty huomiota.

KIELLETTY on useasta liitoksesta koostuva, haasteellisesti asennettava tai käyttötarkoituksessaan heikko ratkaisu. Kiinnitysratkaisu varteen lisää ylimääräisiä osia tai muotoja, jotka eivät liity esteettisesti kokonaisuuteen.

Image not found or type unknown

3. VIIMEISTELTY

Viimeistellyn ilmeen luovat mm. huolellinen toteutus ja detaljointi, laadukkaat materiaalivalinnat sekä rakenneosien, detaljien ja materiaalien huolellinen liittyminen toisiinsa.

KIELLETTY viimeistely on toteutettu huolimattomasti tai epäesteettisesti. Detaljit, saumat, liitokset ja kiinnityskohdat ovat epäsiistejä tai epäesteettisiä. Valaisimessa on ylimääräisiä ulokkeita, saumoja, likaa kerääviä koloja tai osia. Valaisimen huolto on vaativaa. Jäähdytysrivasto ei tue valaisimen muotoa tai on vaikeasti puhtaana pidettävä.

Image not found or type unknown

4. LASI

HYVÄKSYTTÄVÄ tasolasi

KIELLETTY kupulasi

Lisätiedot ja -lähteet

Tutustu myös riippuvalaisimien muotomäärittäjiin. Kyseiset muotomäärittäjät pätevät katu- ja puistovalaisimiin. Valaisimien tulee sopia muotonsa ja rakenteensa puolesta Helsingissä käytettäviin muihin valaisimiin ja kaupunkikalusteisiin sekä Helsingin kaupunkikuvaan ja Helsinki-ilmeeseen. Helsinki-ilme on määritetty Kaupunkitilaohjeen [Visioraportin sivuilla 17-19](#). Katso myös: [Muotopaletti](#) [Materiaalipaletti](#)